

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio sexta. Vtrum charitas euacuetur in patria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

privatio perfectionis simpliciter vel secundum gradum, sic imperfectio non est de essentia credendi, nec alicuius alterius actus. Cuius ratio est, quia nulla privatio potest esse de essentia alicuius positiui, quia omne positiuum constituitur intrinsece & essentialiter ex solis positiui, quum igitur actus credendi, & omnis alius actus sit aliquid positiuum, impossibile est quod imperfectio prout dicitur privatio nem sit intrinsece de essentia actus fidei, vel cuiuscumque aliterius: potest tamen esse conditio concomitans, quia minor perfectio deficit a maiori perfectione: & sic imperfectio concomitatur semper & inseparabiliter actum fidei, qui est presentis & totaliter a fide. Deficit enim a perfectione actus scientie & visionis, quia actus visionis tendit in rem sibi actualiter secundum se presentem, actus vero scientie tendit in obiectum presentatum per medium certum & euidens, de cuius certitudine constat ipsi scienti: ab utroque autem istorum deficit actus fidei, cui non est presentis obiectum, nisi per autoritatem dicentis, de cuius veritate non constat euidenter credenti, & sic talis imperfectio semper concomitatur actum qui est solius fidei, dico autem solius fidei, quia medium cui fides innititur potest concurrere cum medio faciente scire, vel cum presentia obiecti, & tunc causatur vnus actus ex tribus mediis simul concurrentibus, qui actus non habet illam imperfectionem quam habet actus, qui est ex sola fide: & hoc sufficienter declaratum fuit in principio primi libri.

q. 1. p. 106.

Si autem imperfectio dicat gradum minoris perfectionis, sic imperfectio est de essentia omnis illius actus in quo reperitur, quia magis & minus perfectum attenditur secundum duplicem essentiam formae, siue in eadem specie siue in diuersis speciebus, ut probatum fuit in 1. lib. di. 17. qu. 7. & ideo tam in actu fidei qui est imperfectus respectu actus scientie, quam in actu scientie, qui est imperfectus respectu visionis beate, imperfectio est de essentia vtriusque, nec potest tolli, talis imperfectio, quin tollatur essentia actus, sed differenter, quia si perfectio & imperfectio sunt in eadem specie, sicut magis & minus album, si aliquid fiat de minus albo magis albo, non dicitur tolli albedo, sed perficit, quia species albedinis manet, & eadem albedo sed perficit, quia species albedinis manet, & eadem albedo secundum numerum non identitate indiuisibilitatis, sed continuitatis si motus intentionis albedinis fuit continuus, & tamen secundum veritatem illa pars albedinis, quae fuit imperfecta desit esse, sicut eius imperfectio, quum sint penitus idem, ut probatum fuit lib. 1. dist. 17. qu. 7. Et hoc modo charitas & actus eius dicitur perficitur in patria, & non euacuari, quia manebit eadem specie, & actus eius similiter, sed perfectior, non tamen erit idem actus numero in patria, qui fuit in via, nec idem habitus numero, qui fuit in via si efficiatur interior in patria: idem dico de identitate indiuisibilitatis: & quod dictum est de charitate, intelligendum est de scientia hic acquisita & actu eius quantum ad essentiam habitus & actus, sed quantum ad modum extrinsecum euacuabitur quod anima saltem separata non intelligit per conuersionem ad phantasmata sicut modo, & ideo dicitur destrui quantum ad talem modum, & non quantum ad habitum vel actum, sicut exponunt doctores.

Quando autem perfectio & imperfectio sunt diuersarum specierum, nec stant simul, tunc adueniente perfectione cessat imperfectio, & euacuatur totaliter, & sic erit de actu fidei & visionis, quia non sunt eiusdem rationis, nec actus fidei stabit in patria cum visione, non propter oppositionem quam habeat adinueniendum, sed quia medium fidei non stabit in patria sub ratione media propter causam superius assignatam: patet ergo quod imperfectio qualitercumque accipiatur, siue privatiue siue affirmatiue equaliter est vel non est de essentia actus fidei, & cuiuscumque alterius actus.

Ad primum argu. dicendum quod enigma potest imitari portare imperfectionem cognitionis privatiue, & sic non est de intrinseca ratione actus fidei, sed est concomitans conditio. Alio modo potest importare gradum minoris perfectionis, & sic est de essentia actus fidei. Per idem patet ad secundum, solum enim probat quod imperfectio prout dicitur gradum minoris perfectionis, est de essentia actus fidei, si cut de essentia motus, & non prout dicitur privationem: quaedam etiam imperfectio est de essentia motus, quae non est

de essentia actus fidei quia motus est actus successiuus, & semper restat de eo aliqua pars acquirenda. Actus fidei est totius simul, & tamen comparatur ambulationi, quia solum competit viatoribus, & non comprehensoribus.

Ad argumentum alterius partis dicendum quod perfectio & imperfectio consimiliter se habent ad actum scientie, sicut ad actum fidei, quantum ad hoc quod sint intrinsece de essentia actuum, vel non, quauis imperfectio seu minor perfectio sit in actu fidei quam scientie: de spe autem an remaneat in patria quantum ad habitum vel actum dictum fuit supra dist. 25. quest. 7. & ideo non oportet hic replicare.

QUESTIO SEXTA.

Vtrum charitas euacuetur in patria.

Theo. 2. q. 67. art. 6.

Einde queritur, vtrum charitas euacuetur in patria. Et arguitur quod sic, quia charitas principaliter datur propter meritum, sed in patria non erit tempus merendi, sed solum recipiendi praemium pro praecedentibus meritis, ergo ibi non erit charitas.

Item per charitatem tenemur inimicos diligere & parer ex praecedentibus, sed beati non diligunt inimicos, igitur &c. Minor probatur, quia inimici beatorum non sunt nisi daemones vel homines damnati, sed ad istos non est charitas, igitur &c.

Item per charitatem plus diligimus bonos propinquos quam extraneos meliores, sed beati plus diligunt extraneos meliores quam propinquos bonos, ergo in eis non est charitas. Minor probatur, quia voluntas beatorum conformatur voluntati diuinae, sed Deus plus diligit meliores, ergo beati similiter.

IN contrarium est quod dicitur. 1. Cor. 13. charitas nunquam excedit. Et exponitur quod fides & spes euacuabuntur in patria, non autem charitas.

2. d. 26. q. 2.

RESPONSIO. dicendum est simpliciter quod charitas manet in beatis quantum ad habitum, & quantum ad actum. Quod patet quia per habitum charitatis est homo Deo formaliter charus, sed constat quod beati sunt Deo chariores quam viatores, ergo in eis est charitas quantum ad habitum. Item charitas & gratia sunt idem aut se inuicem inseparabiliter concomitantur, sed in beatis remanet gratia, ergo & charitas. Minor probatur, quia in Christo qui secundum superiorē partem animae fuit beatus, fuit gratia ut patuit supra. di. 13. qu. 1. & Ioan. 1. dicitur vidimus eum plenum gratiae & veritatis, ergo ita est in aliis. Quod etiam charitas sit in beatis quantum ad actum patet, ipsa enim perficit ad diligendum Deum & proximum, sed talis dilectio perfectius est in beatis quam in viatoribus. nam modus diligendi Deum ex toto corde, &c. non impletur simpliciter & perfecte nisi in patria, ut dictum fuit supra. Dilectio etiam proximi charitativa oritur ex dilectione Dei, quare &c. Ratio autem praedictorum est, quia cum secundum Boetium beatitudo sit status omnium bonorum aggregatione perfectus quicquid perfectionis est in viatoribus totum remanet in beatis nisi succedat maior perfectio impossibilis. Charitas autem & actus eius maxime pertinent ad perfectionem viatorum: imò secundum Apostolum charitas est medium perfectionis, ergo ipsa & actus eius manent in beatis, cum eis non succedat aliqua perfectio incompossibilis, status enim beatitudinis praecipue consistit in visione Dei immediate & per essentiam praesentis ipsi videnti, praesentia autem rei amatae amorem non minuit, sed potius auget, & ideo charitas & amor charitatis qui principaliter est ad Deum, non euacuatur in patria, nec minuitur, sed potius augetur & perficitur.

Ad primum argu. in oppositum dicendum quod charitas datur principaliter ad hoc ut opera nostra sint Deo grata & accepta, sed in viatoribus cum sint in statu merendi acceptantur, ut quaedam Dei munera preciosa, beati etiam licet non sint in statu merendi sibi praemium essentialia quod iam obtinent, merentur tamen nobis angelis quidam orando & ministrando, sancti vero orando & hoc faciendo accrescit eis aliquod gaudium quasi quoddam praemium accidentale.

Ad secundum argumentum dicendum quod beati diligunt inimicos sicut nos, nam damnatos tam homines quam

quam angelos non diligunt ex charitate, quia non sunt capaces beatitudinis super cuius participatione fundatur dilectio charitatis, præter hos sunt tamen aliqui viatores qui sanctos oderunt viuos & oderunt defunctos, quauis realiter sint beati & istos inimicos beati ex charitate diligunt optando eis conuersionem ad Deum salua Dei iustitia cui principaliter inhaerent.

8 Ad tertium dicendum quod in patria remanebit ordo dilectionis charitatis quæ est via, qualis autem sit ille dictum fuit supra in fine dist. 29. nec in hoc erit voluntas beatorum difformis à voluntate diuina, imò conformis, quia plus diligit beati eos qui magis secum comunicant vel communicare possunt quæ eos qui minus, sicut & ipse Deus magis diligit eos qui secum magis comunicant, gradus etiam dilectionis hic variè attenditur secundum bona volita & secundum intentionem actus volendi.

QVÆSTIO SEPTIMA.

Vtrum scientia euacuetur in patria.

Tho. 2. 2. q. 67. ar. 2.

Postea queritur, vtrum scientia euacuetur in patria. Et videtur quod sic, quia 1. Cor. 13. dicitur, siue scientia destruetur, sed destructio scientiæ est eius euacuatio, igitur, &c.

2 Item in patria nihil erit superfluum, sed cognitio rerum in verbo erit in beatis sufficientissima, ergo omnia alia superfluerent, quod est inconueniens.

3 IN contrarium est, quia in Christo præter scientiam beatam fuit alia scientia: ergo similiter in beatis præter cognitionem rerum in verbo potest esse scientia, quam hic de rebus acquisierunt.

4 Et iterum, in beatis angelis ponitur cognitio duplex scilicet matutina & vespertina, hoc est rerum in verbo & in proprio genere: ergo similiter ponenda est duplex scientia in hominibus beatis. Hoc autem nõ esset, nisi scientia hic acquisita maneret, ergo &c.

5 **R**ESPONSI O. Quamuis sit valde difficile videre quomodo duo actus intelligendi simul possint esse in eodem intellectu, & maxime respectu eiusdem obiecti, tamen doctores tenent communiter quod scientia hic acquisita manebit in beatis, non solum quantum ad habitum, sed etiam quantum ad actum: exclusa tamen imperfectione quæ pro statu viæ inuenitur in actu scientiæ acquisita, & persuadent hoc tali ratione, gloria non tollit perfectionem naturæ, sed scientia nõ solum quo ad habitum, sed etiam quantum ad actum pertinet ad perfectionem naturæ, imò summa perfectio naturæ humanæ, quam ex naturalibus potest acquirere ponitur in actu sciendi, ergo gloria non tollit scientiam quantum ad habitum, neque quantum ad actum, sed solum quantum ad modum imperfectionis quam habet in statu præfenti, & quamuis ad hanc rationem possit dici quod gloria non tollit perfectionem naturæ, nisi dando maiorem perfectionem primam eminentius continentem, qualiter cognitio beata continet omnem cognitionem naturalem, tamen in supradicta ratione sistant doctores, quæ non potest valere nisi ponendo quod visio beata sit alterius generis proximi, quam quæcunque alia cognitio ipsi composibilis: hoc enim modo potest cum visione beata stare alia cognitio, nec apparet ad præfens alius modus.

6 **A**D primum argumentum dicendum quod illud, 1. Cor. 13. scientia destruetur, est intelligendum quo ad necessitatem, vel quo ad modum imperfectum, qui nunc est in actu scientiæ, non autem quantum ad substantiam habitus vel actus.

7 Ad secundum dicendum quod scientia hic acquisita non superfluit in patria, quum sit perfectio naturæ, & pertinet ad alium modum cognoscendi.

Sententia huius distinctionis. XXXII.

in generali & speciali.

Prædictis addiendum. Superius Magister egit de dilectione increata qua deum diligimus. Hic agit de dilectione increata qua Deus diligit nos. Et diuiditur in tres. Quia primò agit de dilectione Dei respectu omnium creaturarum generaliter. Secundò respectu omnium specialiter ibi consideratur. Tertio specialiter respectu repro-

borum ibi de reprobis. Prima in duas. Primò ostendit quæ dilectionis ad diuersos inæqualitatem. Secundò assignat inæqualitatis rationem ibi, quum autem. Secunda principalis diuiditur, quia primò ostendit qualiter Deus incipit aliquem hominem de nouo diligere. Secundò inquirat eundem hominem diligat eodem tempore plus quam alio ibi, si verò queritur. Hæc est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 **I**N speciali sic procedit. Et dicit quod eadem est dilectio, qua Deus diligit nos, & qua nos diligimus Deum: de qua aduertendum est quod Magister in hoc non tenetur, sicut patuit. 1. li. dist. 17. Tunc dicit quod licet dilectio Dei sit immutabilis, tamen Deus dicitur diligere vnum plusquam alium, quod probat per Aug. super Ioan. qui dicit quod Deus diligit omnia quæ fecit, & sic diligit omnem creaturam, sed magis membra Christi vnigeniti sui, sed amplius ipsum Christum. Tunc dicit quod dilectio Dei licet sit immutabilis & æterna, tamen Deus vnum plus diligit quam alium, sine mutatione suæ dilectionis quantum ad eius essentiam, per quam diligit omnia etiam ab æterno, sed mutatio est ex parte effectuum, vel donorum quæ tribuit vel præcepit illis quos diligit. Vnde dicitur illos magis diligere quibus tribuit, vel præparat maiora bona, quam illos quibus tribuit vel præparat minora bona: dilectio ergo Dei considerata secundum essentiam non dicitur secundum magis & minus, sed solum secundum efficientiam. Similiter deus dicitur diligere vnum & eundem hominem vno tempore plusquam alio, in quantum confert illi maiora bona vno tempore quàm alio. Vltimò querit vtrum Deus diligit reprobos, quos præciuit damnandos. Et respondet quod simpliciter & absolute dicitur deus diligere electos, non autem reprobos nisi cum determinatione, in quantum confert eis aliqua bona temporalia vel gratuita ad tempus. Et in hoc terminatur sententia lectionis, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum Deus æqualiter omnia diligit.

Tho. 2. 2. q. 62. ar. 12. ad. 3. & q. 30. ar. 2. ad. 1.

Circa distinctionem istam queritur primò vnum tantum, vtrum scilicet Deus æqualiter omnia diligit. Et videtur quod sic, quia ille diligit æqualiter omnia illa de quibus est sibi æqualiter cura, sed Deo est æqualiter cura de omnibus. Sap. 8. ergo Deus æqualiter omnia diligit.

2 Item dilectio sequitur cognitionem, sed Deus æqualiter omnia cognoscit, ergo æqualiter omnia diligit.

3 IN contrarium est, quia maius bonum est magis diligendum, sed in rebus est dare magis & minus bonum, ergo in rebus creatis est dare aliqua quæ Deus magis diligit, & aliqua quæ minus.

4 **R**ESPONSI O. Videnda sunt tria. Primum est, an Deus diligit creaturam. Secundum est, an diligit omnem. Tertium est, an æqualiter.

5 **Q**VANTVM ad primum sciendum est quod Deus creaturam diligit. Cuius ratio est, quia vbicumque est bonitas bene ordinata ad apprehensionem boni sequitur eius dilectio, sed in Deo est bonitas optimè ordinata, ergo quum Deus apprehendat non solum bonum increatum, sed etiam creatum, patet quod Deus diligit non solum se, sed & alia à se, scilicet creaturas.

6 **Q**VANTVM ad secundum aduertendum est quod duplex est dilectio, vna qua quis diligit aliu volendo ei bonum æquale sibi ipsi, & hæc est dilectio amicitie. Alia est dilectio, qua quis vult bonu alteri, quæcunque bonu illud sit. Et hæc duplex dilectio non est distincta à Deo secundum re, sed secundum rationem. Prima ergo dilectio deus non diligit omnem creaturam, sed tantum intellectualē. Cuius ratio est, quia Deus non vult creaturæ aliquid bonu, nisi illud tantum, cuius ipsa est capax, sed sola creatura in intellectualis est capax boni diuini, scilicet beatitudinis: ergo deus non diligit omnem creaturam dilectione amicitie, sed solum intellectualē, nec omnem talem sic diligit, nisi dilectione pertinente ad voluntatem antecedentem qua vult omnes homines saluos fieri, vt expositum fuit in 1. lib. di. 47. qu. 3. dilectione autem pertinente ad voluntatem consequentem diligit solum prædestinatos & electos.

Si ve